



MAGYAR LAP

T. „Otthon” Írók és Hírlapírók Köre
HUNGARIA BUDAPEST
VII., Erzsébet-körút 9—11.

Igazgató és felelős szerkesztő: **dr Paál Árpád**

Laptulajdonos: **SZENT LÁSZLÓ NYOMDA R.-T.**
Törv. szám: Tr. B. 11/11. Jun. 1938.

Főmunkatárs: **dr Gyártás Elemér**

A német-olasz döntőbíróóság ítélettel megállapította az új cseh-magyar határokat

Komárom, Ersekújvár, Léva, Losonc, Rimaszombat, Jolsva, Kassa, Beregszász, Ungvár és Munkács városokat a bíróság visszaitélte Magyarországnak. — Az átitélt területek átvétele november 5—8. napjai közt fog végbemenni

Az utóbbi napok alatt világszerte feszültté vált az érdeklődés Középeurópa mostani legidősebb kérdése: a cseh-magyar határvita iránt. Az érdeklődés feszültségét leginkább az fokozta fel, hogy a vitában az olasz és nagy hatalmak vállalták a döntőbíráskodást. Hogy országok közötti határmódosítás kérdése kerüljön így a döntőbírói eljárás alá, az már igen nagy jelentőségű fordulat a nemzetközi jogfejlődés történetében, mert eddig az ilyen természetű kérdéseket csak háborús uton képzeltek elintézhetőnek. Annál nagyobb lett az adott esetben a világ közvéleményének megkönnyebbülése, hogy a döntőbíróóság elvében a két vitázó állam meg tudott egyezni. A további

folyamatra nézve azonban még mindig megmaradt a világ érdeklődése, hogy a felvetődött államjogi, hatalomcsopartosítási és néprajzi vonatkozások közül a döntőbíróóság melyik szempontnak fog igazat adni. A döntőbíróóság egy nap alatt meghozta határozatát. Ennek értelmében Csehszlovákiából tizenkétezer négyzetkilométernyi területet és egymilliónyi lakost csatolnak vissza Magyarországhoz. Húsz év előtt 61 ezer négyzetkilométernyi területet és három milliónyi lakosságot csatoltak el az akkori Magyarországtól Csehszlovákiához.

A bécsi döntésről a következő részletesebb táviratokat kaptuk:

Ribbentrop és Ciano elvijelentőségű beszédeket mondtak a tárgyalás megnyitásakor

Bécsből jelentik: Tegnap közlésünk folytatásképpen a döntőbírói tárgyalások megindulásáról még jelentenünk kell, hogy a két döntőbírói külügyminiszter a Belvedere-palotában a cseh és magyar küldöttségek vezetőivel együtt kezdette meg a közös tanácskozásokat. Az értekezletet elnökként Ribbentrop német külügyminiszter nyitotta meg a következő beszéddel:

— A birodalmi kormány nevében van szerencsém Önöket a legbarátságosabban üdvözölni. Barátom, Ribbentrop, német birodalmi külügyminiszter iránt legmélyebb köszönetemet fejezem ki a szívélyes bécsi fogadtatásért. Örülök, hogy itt, Savoyai Jenő házában ülhetünk össze, aki, amint német kollégám mondotta, Délkelet-Európa népei számára békét, szabadságot és igazságot hozott. A Róma—Berlin tengely, amikor a magyar és a csehszlovák kormány kívánására vállalta a döntőbírói szerepet, azt tűzte ki célul, hogy a béke és Európa újjáépítése érdekében már végzett fáradozásait további fontos hozzájárulás kövesse. Bi-

den érveit. Mielőtt megadnám a szót a két kormány képviselőinek, előbb az olasz külügyminiszter ur kíván szólni.

Az olasz külügyminiszter az új békekorszak kezdetéről szólott

Ciano gróf, olasz külügyminiszter a következő rövid beszédet mondta:

— A fasiszta kormány nevében van szerencsém Önöket a legbarátságosabban üdvözölni. Barátom, Ribbentrop, német birodalmi külügyminiszter iránt legmélyebb köszönetemet fejezem ki a szívélyes bécsi fogadtatásért. Örülök, hogy itt, Savoyai Jenő házában ülhetünk össze, aki, amint német kollégám mondotta, Délkelet-Európa népei számára békét, szabadságot és igazságot hozott. A Róma—Berlin tengely, amikor a magyar és a csehszlovák kormány kívánására vállalta a döntőbírói szerepet, azt tűzte ki célul, hogy a béke és Európa újjáépítése érdekében már végzett fáradozásait további fontos hozzájárulás kövesse. Bi-

A döntőbírói ítélet szövege

Az új határvonással támadó új nemzetiségi csoportosulások jogi helyzetéről külön cseh-magyar egyezmény készül

Bécsből jelentik: Este 6 órakor hozták meg a döntőbírói ítéletet, amelynek szövege a következő:

— A magyar királyi kormánynak és a cseh kormánynak a német és az olasz királyi kormánynak intézett ama felkérése alapján, hogy a Magyarországnak átengedendő területeknek a két állam között függőben lévő kérdését döntőbírói ítélettel rendezzék, továbbá az ezt követően az érdekelt kormányok közötti 1938 október 30-án váltott jegyzékeinek alapján

zonyos vagyok benne, hogy fáradozásunkat siker koronázza és a bécsi összejövetelen Középeurópa új rendezésével új korszak indul el annak a nemzetközi igazságnak alapján, amelyet mindig szolgáltunk.

Ribbentrop és Ciano beszédei után Kánya Kálmán magyar külügyminiszter, majd Chvalkovszky csehszlovák külügyminiszter fejtették ki röviden kormányaik álláspontját. A tanácskozás két óra után néhány perccel ért véget.

Ezután ebéd volt a Belvedere kastélyban, majd délután négy órakor kezdődött meg a döntőbírák külön tanácskozása.

A döntő megbeszélés délután. A német és olasz küldöttségek megrajzolják a térképeket

Bécsből jelentik: A Belvedere-palotában Ciano és Ribbentrop között szerdán délután 5 órakor kezdődött meg a döntőbírói megbeszélés befejező tanácskozása. Kánya külügyminiszter, Teleky kultuszminiszter, Csáky István és a küldöttség többi tagja fél 5 órakor elhagyták a Belvedere-palotát és csak a határozat kihirdetésére tértek ismét vissza.

Mialatt Ciano és Ribbentrop tanácskozása folyt, a palota egyik szobájában a német küldöttség tagjai hatalmas térképen az új határvonalak berajzolását dolgozták. Később megérkeztek az olasz küldöttség tagjai is, ők is térképet hoztak és azt összehasonlították a német térképpel.

Ribbentrop és Ciano utolsó megbeszélése fél 6 óra után néhány perccel véget ért. Háromnegyed 6 órakor megnyitott a tanácssterem ajtaja és Ciano, valamint Ribbentrop sétára indult a palotában. Ezalatt megkezdődött az irodában a döntőbírói jegyzőkönyvek megszövegezése és a térképekben az új határvonalak végleges berajzolása. Ribbentrop és Ciano a palotában tett körsétájukról visszatérve, szintén bementek abba a szobába, ahol a szakértők dolgoztak. Az alkonyat beálltával a palota udvarán kigyulltak a hatalmas katonai fényoszlopok és a ragyogó fényár öntötte el a Belvedere palotát.

Kánya és a magyar küldöttség tagjai este negyed 8 órakor tértek vissza a Belvedere-palotába, hogy átvegyék a döntőbírói határozatot. Hét óra után néhány perccel a cseh küldöttség is megérkezett a Belvedere palotába. Hét óra tíz perccel Kányát és Telekit felkérték, hogy menjenek át abba a terembe, ahol Ribbentrop és Ciano tartózkodik. A magyar miniszterek 8 óra előtt néhány perccel léptek ki a teremből, ahol a döntőbírói határozatának kihirdetése történt. Utánuk lépett ki a teremből Chvalkovszky és Tisó. A két magyar miniszter és a küldöttség tagjai gépkocsiba ültek és a Bristol-szállóban lévő szállásukra hajtottak.

Ribbentrop Joachim német birodalmi külügyminiszter úr és Öfelsége, az olasz király és etiop császár külügyminisztere, Galeazzo Ciano gróf ma Bécsben összejöttek és kormányaik nevében Kánya Kálmán magyar külügyminiszter úr és Chvalkovszky Ferenc cseh külügyminiszter úrral folytatott újlagos megbeszélés után a következő döntőbírói ítéletet hozták:

1. A cseh részről Magyarországnak átengedendő területeket térképen jelölték meg. A határok helyszíni megvonását magyar-cseh bi-

CORSO (HEYMAN) MOZGO

Ma és mindennap a francia filmgyártás gyémánt filmje
CHARLES BOYER egyetlen filmje: **A MÉRÉG**
 Kedvezményes jegyek nem érvényesek!

zottságra bízzák.

2. A Csehszlovákia által átengedendő területek kiürítése és Magyarország által való megszállása 1938 november 5-én kezdődik és ezt 1938 november 10-ig végre kell hajtani. A kiürítés és megszállás egyes szakaszait, úgyszintén annak egyéb módozatait magyar-cseh bizottságnak kell haladéktalanul megállapítania.

3. A cseh kormány gondoskodni fog arról, hogy az átengedett területek a kiürítéskor megmaradjanak a rendes állapotukban.

4. A területek átengedéséből adódó részletkérdéseket, különösen az állampolgárságokat és opciós kérdéseket a magyar-cseh bizottságnak kell rendeznie.

5. Hasonlóképpen magyar-cseh bizottságnak kell megállapodnia a Csehszlovákia területén megmaradó magyar nemzetiségű egyének és az átengedett területeken megmaradó nem magyar nemzetiségű egyének védelmére vonatkozó közelebbi rendezésben. Ez a bizottság fog különösképpen gondoskodni arról, hogy a pozsonyi magyar népcsoport ugyanolyan helyzetbe jusson, mint a többi ottani népcsoport.

6. Amennyiben a területek Magyarországának való átengedéséből a csehszlovák államnak megmaradó terület számára gazdasági, vagy forgalmi technikai természetű hátrányok és nehézségek jelentkeznek, a magyar királyi kormány megtesz minden tőle telhetőt, hogy az ilyen hátrányokat és nehézségeket a cseh kormánnyal egyetértésben kiküszöbölje.

7. Amennyiben ennek a döntőbírói ítéletnek keresztülvitele során nehézségek, vagy kétségek támadnának, a magyar királyi kormány és a csehszlovák kormány ezek ügyében közvetlenül egyezik meg. Ha ilyen módon valamilyen kérdésben nem tudnának megállapodni, ezt a

kérdést végleges eldöntés céljából a német és a királyi olasz kormány elé terjesztik.

Kelt Bécsben. 1938 november 2-án. Aláírás: Ribbentrop Joachim sk., Galeazzo Ciano sk.

Az új határok részletes lezárása

Bécsből jelenti a Magyar Távirati Iroda: Magyarország és Csehszlovákia új határai, amelyeket a döntőbírói ítélettel megállapítottak, általában a következőképpen alakul:

A régi állami határtól, Pozsonytól délre kiindulva, az új határ a Pozsony-érsekújvári vasútvonalról északra húzódva, Érsekújvártól északnyugatra elhúzódik északkeletre és Verebelytől északra Léva-zólyomi vasútvonalig. Érsekújvár és Léva Magyarországnak jut. Lévától keletre a határ keresztül húzódik az Ipoly vidékén, mintegy harminc kilométerre az eddigi állami határtól északra, innen továbbhúzódik közvetlenül Losonc és Rimaszombattól északra, amelyek ismét Magyarországhoz kerülnek. A határ ezután északkeletre fordul, magabazárva Jolsva városát és Rozsnyó közelében egészen a Szepesség alsó részén levő németlakta területhez nyulik. A határ ezután elfordul északra. Magyarországhoz csatolja Kassát, majd délkeletre halad tovább, mintegy 30 kilométerre a régi magyar határon levő sátoraljaújhelyi vasúti csomóponttól északra. Innen kezdve a határ egyenesen keletnek halad, egészen közvetlenül az Ungvártól északra fekvő pontig, úgyhogy Ungvár Magyarországhoz kerül. Innen a határ élesen délkeletnek fordul. A határ to-

Korompai József:**Az örök élet érettségijén**

Ara íúzve 75 Lei

Az Istenben harmonikusan megnyugvó szenvedés értelmének valóságos zsoltára és himnusza ez a könyv.

Sírni és nevetni

Iria: Thurzó Gábor

Marieken Heydenkroog nem tűnhet el egyszerűen, nyomot sem hagyva, ahogy a szar, zűrkétfelénél. Mi volt a három nap együtt a helgolandi sziklákon, ismerősen és idegenül? Talán semmi, egy villanás, a napok szüntelenül forgo tükreben pillanatnyi időzés. S a tükör forog tovább, mint a gyerek kezében, más és más jelenik meg benne, s olyan mindegy: két összetalálkozó szem idejére vagy egy örökkévalóságra. Marieken, Heydenkroog nem tűnhet el, mert köze van már hozzám és én soha többé nem lehetek meg nélküle. O, mennyire nem felelhetek magamért? Mennyire vendég vagyok csak, mennyire csak egy rész vagyok önmagamából — s mindig kereshem azt az arcát is, aki belőlem tovább él másokban! Marieken Heydenkroog nem tűnhet el és én sem tűnhetek el belőle. Találkoznom kell vele, találkoznom kell önmagammal.

A háromnapos helgolandi nyár nedves volt, szűk ég alatt, kurta láthatár négy fala között, akár egy talajvízes pince. Esett az eső Hamburgban is, amikor elindultam Marieken Heydenkroog után. Olajos és szivárványos volt a csatornák víze, nehéz tetejük bugyogott a záporban, mint az olvadó ólom, kátrányos bárkák lebegtek a vedlett falak alatt, a fák vékony zöldje rezgett a tó körül. Az első várakozást Marieken Heydenkroog kapuja előtt megalázóan kalandosnak éreztem. A második emeleten laktak, az államtanácsosné virágoserepeket rakott sorban az ablakokba, mögöttük félhomályosan rejtőzött a lakás, az írgen lakás, ahol talán Marien Heydenkroog is írgen Nem nyitlak ki az ablakok, az este is eljött, ködös, esőszagú este, vállamon átázott a kabát s nem láttam Mariekent. Halott volt a ház, redőny se zuhant le, a kapun se jött ki senki. Másnap is a ház elé álltam, szűnő esőben és vártam. Nehéz lett volna mozdulni és mégis könnyű és leleplező.

Csak a lépcsőkön mentem volna föl, a csöngőt nyomtam volna meg, Marieken előttem állt volna már is. Kicsoda Marieken? — kérdeztem remülten a várakozásban, mert egyszerre nem emlékeztem az arcára, a szótlán, gyáva szerenádnál nem láttam az arcát. Ha kerestem, lebegő fölt tűnt el és lobogott elém. Talán meg sem ismertem volna a találkozáson azt a Mariekent, aki a valóság, erek és idegek zátonya, testtel körülfogott élet.

A szaporodó napokkal a kaland egyre izetlenebb lett. Micsoda szerenádnál ez, — csupa gyávaság, félelem, honvágy! Miért nem szólalok meg, miért nem hívom magam mellé a tetteket! Irigyeltem a kalandorokat, akik cselekedni tudnak, ha a cselekedet megalázóbb is, minden diadalában mint a szerenádnál rettegés. Mi volt a féltévalóm? Marieken megismer, Marieken éppúgy hord magában engem, mint én őt. Megvettem magam, de nem mozdultam, véletlen vártam. Főnt most sem nyitlak ablak, nem jelent meg az államtanácsosné és Marieken, a kis álmos Heinz sem labdázott a járdán. Egyszer kora reggel szedte csak be sebtiben egy cseléd lány az ágyneműt. Csikos ruhában, keménygallérban hajolt az ablakba, mint egy ápolónő s én megdermedtem a rémületből: Marieken beteg, talán távozó testét őrzi a párnák miatt néma a ház.

Soha sem éreztem a veszteség iszonyatát úgy, mint akkor. Marieken Heydenkroog nem halhat meg, tudtam jól. Csak este távozik, ő megmarad, él bennem, él az emlékezetben. De kevés vigasz volt ez. Bűnültem, hasztalan érzésekkel ácsorogtam a ház előtt, ahol az álomnál valószínűlenebb valóság rejtezik. Ki adja nekem vissza Mariekent, ha most elmegy? És facsaró, lealázó önzéssel szállt a torkomba, hogy talán nem is Mariekent keresem, hanem önmagamot benne. Micsoda önzés és gyávaság magamat keresni abban, aki hozzámért! Nem tudtam választani a gyász rémülete és a hasztalan veszteség érzése között. Egy pillanatra Marieken Heydenkroog volt a fontos, aztán kijózanítottam az az életem, melyet Marieken Heydenkroog zárt magába a helgolandi

vábvonulva elhalad Munkács felett. Innen kezdve délkeletnek halad a határ vonal és a halmi határállomáson éri el a román határt. A vitás városok közül tehát Csehszlovákiában marad Pozsony maga. Nyitra és Ruszinszkbán Nagyszőlős, a körülötte lévő községekkel. Magyarországhoz visszakerülnek a vitás városok közül: Érsekújvár, Léva, Losonc, Kassa, Ungvár és Munkács.

Magyarországon Imrédy Béla miniszterelnök rádió jelentette be a döntőbírói ítéletét

Bécsből jelenti: A bécsi döntőbírói ítélettel szembeni érdeklődéssel várt határozatát este 9 óra 20 perckor Imrédy miniszterelnök jelentette be a magyar közönségnek a rádió mikrofonja előtt. Imrédy a többi között a következőket mondotta:

— Magyar testvéreim! A döntés megtörtént. Sokszázezer magyar és velük együtt derék szlovákok, ruszinok és németek, akik annyi időn át osztották meg velünk az ezeréves haza gondjait és örömeit, térnek vissza hozzánk. Komárom, Galánta, Érsekújvár, Léva, Losonc, Rozsnyó, Jolsva, Rimaszombat, Kassa, Munkács, Ungvár, Bereszás ismét a mienk. Néhány nap múlva az új határokon fognak lengeni honvédeink zászlói. Minden magyar szív örömeinek adok kifejezést, amikor ünneplő lélekkel köszöntöm a hazába visszatérő drága testvéreket. Köszönjük a magyarbarát nagyhatalmaknak, hogy a döntés nehéz és kényes munkáját magukra vállalták és nem tértek ki a felelősség elől, hanem a célt tartották szem előtt, hogy Európának a cseh köztársaság újjáépítésével érintett részein megteremtés a békés együttműködés feltételeit. Becsületlen, fáradtságos és minden magyar embert hátra kőtelező munkásságuk nem juttathattak vissza minden magyart az országhoz, maradtak veirünk az új határokon kívül. Ez a müncheni határozatok alapjául szolgáló népi elv alkalmazása mellett elkerülhetetlen volt és ha a két nagyhatalom vállalta a döntéssel járó felelősséget, nekünk, magyaroknak, vállalnunk kellett a döntés elfogadását.

Budapestről jelenti: Imrédy miniszterelnök rádiónyilatkozata után a magyar főváros utcái megelénkültek és százezrek nagy lelkesedéssel járták végig az utcákat, élve az államfőt, a kormányfőfiakat és a három baráti nagyhatalmat. A tömeg lelkes tüntetést rendezett az olasz követtség előtt, majd a miniszterelnök és a kormányzó tiszteletére, aztán a német és a lengyel követtség előtt.

három nyári nap után. O, a szerelem! Mennyire nem fontos! Mennyire nem fontos a másik, akit én fogadok be, mennyire csak én vagyok a fontos, akit ő fogadott be! Soha úgy nem éreztem a mások idegeiben lejátszódo életet, az én életem pejszát és osztódását másokban. Szerelem, — megalázó és diadalmas volt, hogy önmagamot keresem csak a zuhogó, áztató esőben, a szótlán, gyáva szerenádnál Marieken Heydenkroog ablakai alatt.

A várakozásban, a félelemben lassan a szégyen, a gyávaság is elázott. Meg kell tudnom, mi van a második emeleti lakás ablakai mögött, meg kell tudnom, emlékezik-e még rám Marieken, él-e még Marieken. Meddig várjak? Egyre szorosabb lett a hamburgi idegen élet és feltartóztatlanul éreztem a neveltségességet, hogy egyedül, szótlánul, megfutamodva és mégis követelve, valahol messze északon, napok óta állok egy ház előtt, csorgó kalappal, nedves kabátban, egyik lábamból a másikra állva, mint egy olesó Christian, aki Cyrano szavai helyett kőszá érzésekre, nemes némaságra bizza, amit mondani akar. Nemas némaság! Milyen hazug némaság volt ez már a hatodik napon!

Este lett, amikor rászántam magam, hogy mégis elindulok a ház felé. Valami ruganyos volt ebben az elindulásban, éreztem, hogy a gyűlölet neveltségességet siettet, a tehetetlenség lök előre, mint a fizikában a vályun önmaga gyávaságától elinduló ólomgolyót. A lépcsőház szűk volt, mint egy kémény, a félemeletek fordulón tarka üvegablakok, a falépcső kopogott, s még gáz világított, élesen és lilán. Főfelé magasodtak az emeletlek, a ház körülzárt, úgy éreztem, nem tudok szabadulni belőle, mint az álmokban a szűkülő, hasztalan, fojtogató folyosóktól. A második emeleten a sor ablak lakásajtáján nem volt névtábla. Régi-módi, himzett csengőszinór lögött az ajtófán. Amikor megráztam, már nem éreztem elfogódottságot, egy pillanat alatt kihűlt bennem minden.

A csikosruhás, keménygalléros cseléd jelent meg, viaszosvászon kötényben. Nagy parasztarca

Anglia elismeri az olasz király etiópiai császárságát

Az angol liberálispart ellenjavaslatot terjesztett elő az angol-olasz egyezmény meggátolására. — A parlament két-harmados szótöbbséggel kimondotta az egyezmény életbeléptetését

Londonból jelentik: Lodonai távirat szerint az angol alsóház szerdai ülésén Chamberlain bejelentette, hogy Anglia római nagykövétét olyan megbízólevéllel látják el, amely az olasz királyhoz és etiop császárhoz lesz címezve és amely az olasz szuverenitás elismerését jelenti. Az Olaszországgal való ellentét lezárásával Anglia elismerni kívánja azt a szerepet, amelyet Mussolini a müncheni megegyezésben vitt. Mussolini közbelépése mentette meg a békét.

Az angol-olasz egyezmény alsóházi vitája során Greenwood, az ellenzék helyettes vezére élesen támadta Chamberlain politikáját. Szívesen

látná — ugymond — ha a diktaturák megsemmisülnek.

Roberts képviselő benyújtotta a szabadevűek ellenindítványát, amely szerint az alsóház mindaddig nem járulhat hozzá az angol-olasz egyezmény megerősítéséhez, amíg Spanyolországból, Mallorcából és a többi spanyol területről vissza nem vonták az olasz önkénteseket, beleértve a repülőket is.

Londonból jelentik: Az alsóház 345 szavazattal 138 ellenében elfogadta a kormány által terjesztett indítványt az angol-olasz egyezmény életbeléptetésére.

Az erdélyi római katolikus egyházmegyei tanács évi közgyűlése

Kolozsvárról jelentik: Az egykori erdélyi római katolikus Status jogutódintézménye az Egyházmegyei Tanács a konkordátum által elismert alapszabályai szerint évenként közgyűlést tart a rábízott ügyek számbavételére, s az új működési év irányelvei kitűzésére. Márton Áron apostoli kormányzó az idei közgyűlést november hó 17-ikére hívta össze Kolozsvárra.

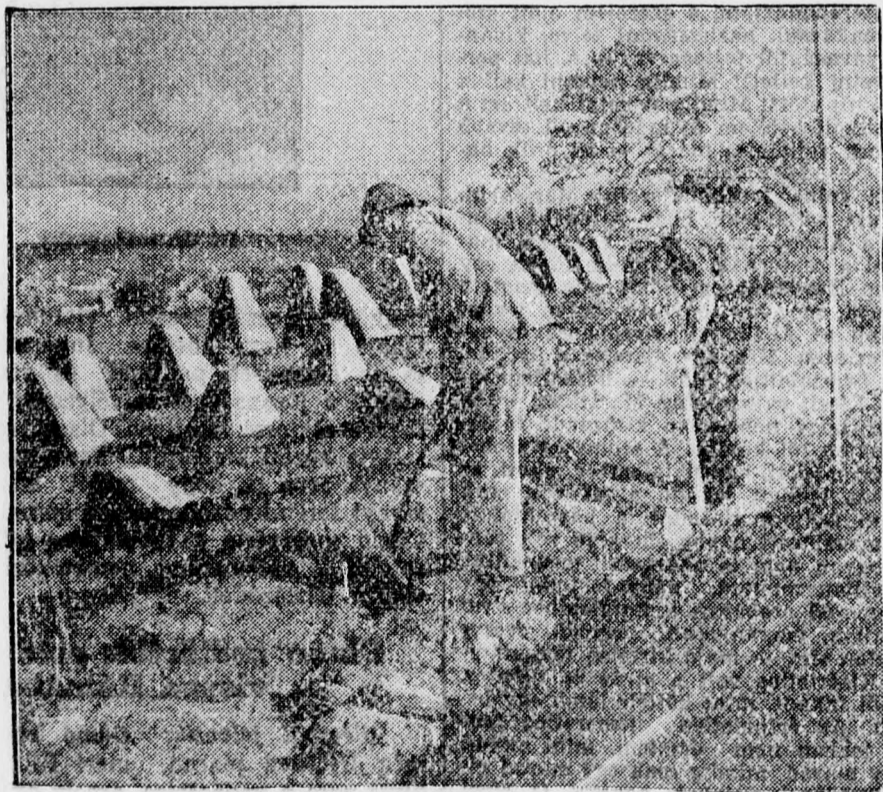
A közgyűlési előértekezletet november 16-ikán délután tartják meg ugyancsak Kolozsváron.

A közgyűlés tárgyalásai az évi jelentés alapján történtek. Ez a jelentés az idén 60 nyomtatott oldalra terjed. Bevezetésül foglalkozik az eucharisztikus világkongresszussal, azon az erdélyi hívők részvételével, aztán az egyházkormányzatban beállott nagy változásokkal. A jelentés a továbbiakban részletes adatokat közöl az Egyházmegyei Tanács gondoskodása alatt álló középiskolákról, elemi isko-

lákról, óvodákról, földműves iskolákról és nevelőintézetekről. Végül beszámoló ad az egyházmegye pénzalapjáról és ingatlan vagyonáról.

A jelentés szerint az Egyházmegyének hét fiúközépiskolája volt 139 tanárral és 1459 tanulóval, fiúnevelő-intézetei 911 növendéknek adtak ellátást. Volt 12 leány középiskolája 53 tanárral és 1539 tanulóval. Volt két földműves iskolája 134 növendékekkel. A múlt tanévben 180 elemi iskolája volt és 12 óvodája, melyekben összesen 420 volt a tanítók száma. Az elemi iskolákba 14650 gyermek iratkozott be. 1069-el kevesebb mint az előző tanévben. A római katolikus vallású tankötelezetteknek 48.621 volt a száma, s ebből 28.726-t írtak be állami iskolákba.

A Fogarassy Miklós egykori erdélyi püspök által tett katolikus egyetemi alap az 1937-ik év végén 3.318.266 lei névértékű volt.



Uj kép a Németország nyugati határán épülőerődítésekéről: készítik a tankelhárító betonakadályokat.

Meghalt P. Vidal S. I., a kiváló egyházjogtudós

Róma, október hó. E hó 24-én kedden délelőtt váratlanul elhunyt P. Vidal S. I., a kiváló egyháztudós. Hatála előtt egy negyedórával még résztvett a Szent Officina Kongregációjának egyik tanácsülésén. P. Vidal 1867-ben született a spanyolországi Iznaladban. Egész életét — ugyyszólván — az egyház szolgálatában töltte. A Kongregáció, Jézustársaság és a Gregorian Ezyetem kiváló tagját vesztették el az elhunytban.

Az elhunyt P. Vidal helyét a Gregorian-egyetemen P. Czensenel töltik be. P. Czensen a löweni jezsuita hittudományi főiskolának régóta tanára. P. Vermeerschnek, a híres kánonjogtudós-nak tanítványa és munkatársa. A tudományos körökben elismert neve van. P. Vidal, aki több mint 30 évig tanított a jogi katedrán, méltó utódot kapott P. Czensenben.

Lengyel törvényjavaslat a szabadkőművesség ellen

Varsóból jelentik: Lengyelországban erős mozgalom indult meg, amelynek célja, hogy leleplezze a szabadkőműves páholyok tagjait. A lapok becslései szerint a skót szertartású páholyoknak jelenleg mintegy 2000 tagjuk van Lengyelországban, míg körülbelül négyzren tartoznak a Bnei Brith, Odd Fellows és más páholyok kötelékébe. Megállapítják, hogy sok olyan magasrangú állami tisztviselő akad, akik a páholyokban is vezető szerepet játszanak. Ez a tény eredményezte aztán azt a törvényjavaslatot, amelyet nemrégiben nyújtottak be a képviselőháznak, s amely eltiltana a lengyel állampolgárokat attól, hogy szabadkőműves páholyok tagjai legyenek s a páholyokat a titkos és törvénytelen egyesületek közé sorozná. Ezzel kapcsolatban a lengyel lapok hasábjain széleskörű vita indult meg a szabadkőművesség befolyásáról és káros hatásáról.

Régi emlékműveket állítanak fel újra a Bánságban

Temesvár. Saját tud. A belvárosi liget szé- lére most régi obeliszket épített fel újra a város. Az obeliszket a ferencsek régi Szent Katalin templomának helyét jelölte meg. A templom már a török korszakot megelőzően is fennállt s a hozzá tartozó kolostor iskolájában tanult Temesvári Pelbárt is, a híres ferenc-rendi író. Amikor a török hódoltság után a temesvári várat kibővítették, lebontották a régi templomot és kolostort. A ferencrendiek a várbán kaptak kárpótlásul telket és épületet. A régi obeliszket négy évvel ezelőtt bontották le, amikor az út, ahol állt, újra kövezték. A püspöki hatóság a legutóbb beadványt intézett a városhoz és hivatkozott arra, hogy az obeliszket szétszedett, homokkő darabjai erősen rongálódnak. Kérte a püspöki hatóság, hogy az obeliszket haladéktalanul állítsák helyre, annál is inkább, mert erre költségvetési fedezet is van. A városi vezetőség erre rögtön elrendelte a régi emlékmű újbóli felállítását és tatarozását. A püspöki hatóság egyúttal kérte, javítsák ki a romlásnak indult szép Szentháromság-emlékművet is, amely a székesegyház előtti téren áll. A város most annak a császári katonai emlékműnek befejezését is elrendelte, amelyet néhány évvel ezelőtt bontottak le a városház előtti téren. A hatalmas gótikus emlékművet Ferenc József emeltette az 1849. évi császári várvédelem emlékére. A lebontott emlékmű darabjait a katonai temetőbe szállították s ott megkezdték az újraépítést. Mintegy öt méternyi magasságban fel is építették a talapzatot, azután azonban a munka megakadt. Bizonyos azonban, hogy most — miután a város erre parancsot adott — az emlékmű újraépítését rövidesen befejezik.



FIGYELEM! Négy hónap alatt
204.746 nyeremény
 amelyek összértéke
392.472.000 LEI!
 Tekintse meg ezt a tervet:

NOUL PLAN DE TRAGERE AL LOTERIEI DE STAT PE CLASE
 LOTERIA 18-a CONEXATA CU LOTERIA UNIUNII FUNDATIILOR CULTURALE REGALE SISTEM MIXT

200.000 lozuri in 2 serii a câte 100.000 numere și 4 clase
 Fiecare sfert de loz matcă este dublat pentru fiecare clasă de un loz anexă cu tragere separată.

63,32 % câștigă în total Lei 392.472.000

CLASA INTAIA				CLASA TREIA			
Tragerea la: 15 NOEMBRIE 1938				Tragerea la: 15 IANUARIE 1939			
Loteria pe clase (câștig divizibil)		Loteria Anexă (câștig indivizibil)		Loteria pe clase (câștig divizibil)		Loteria Anexă (câștig indivizibil)	
Câștiguri a Lei	Total Lei	Câștiguri a Lei	Total Lei	Câștiguri a Lei	Total Lei	Câștiguri a Lei	Total Lei
10 1.000.000	10.000.000	10 1.000.000	10.000.000	2 1.000.000	2.000.000	4 1.000.000	4.000.000
12 200.000	2.400.000			4 200.000	800.000	8 100.000	800.000
66 100.000	6.600.000	10 100.000	1.000.000	10 100.000	1.000.000		
20000 912	18.240.000	16000 228	3.648.000	20000 912	18.240.000	16000 228	3.648.000
Total 36.108 câștiguri în valoare de Lei 51.888.000				Total 36.028 câștiguri în valoare de Lei 30.488.000			

CLASA DOUA				CLASA PATRA			
Tragerea la: 15 DECEMBRIE 1938				Tragerea la: 15 FEBRUARIE 1939			
Loteria pe clase (câștig divizibil)		Loteria Anexă (câștig indivizibil)		Loteria pe clase (câștig divizibil)		Loteria Anexă (câștig indivizibil)	
Câștiguri a Lei	Total Lei	Câștiguri a Lei	Total Lei	Câștiguri a Lei	Total Lei	Câștiguri a Lei	Total Lei
2 1.000.000	2.000.000	4 1.000.000	4.000.000	4 6.000.000	24.000.000	18 1.000.000	18.000.000
4 200.000	800.000			20 1.000.000	20.000.000		
10 100.000	1.000.000	8 100.000	800.000	54 200.000	10.800.000	86 100.000	8.600.000
20000 912	18.240.000	16000 228	3.648.000	400 100.000	40.000.000		
Total 36.028 câștiguri în valoare de Lei 30.488.000				Total 96.582 câștiguri în valoare de Lei 279.608.000			

PREȚUL LOZULUI inclusiv ANEXA:				
	1/1	3/4	1/2	1/4
Pentru toate 4 clasele Lei	3.200	2.400	1.600	800
Pentru fiecare clasă Lei	800	600	400	200

AZ ÁLLAMI SORSJÁTÉK ÚJ TERVE LÉNYEGESEN NAGYITJA A NYERÉSI LEHETŐSÉGEKET
 Ne halassza el ezt az alkalmat, hogy 200 leivel milliókat nyerhessen
 Az ÁLLAMI SORSJÁTÉK sorsjegye a siker kulcsa.
 Egész sorsjegy 800 Lei. — Negyed sorsjegy 200 Lei

Készül az új ipartörvény

Új irányelvek szerint ítélik meg a jövőben az ipari kedvezmények iránti kéréseket és az „integrális” termelésre berendezett vállalatok nagyobb kedvezményt kapnak, mint a „félgyártmányok” előállításai

Bucurestiből jelentik: Jelentettük, hogy a nemzetgazdasági minisztériumban bizottság alakult az új ipartörvény tervezetének megszerkesztésére. A bizottság, amelyben úgy az illetékes hatósági szervek, mint az ipar képviselői részt vesznek, a napokban ismét ülést tartott s azon a különböző albizottságok előterjesztették a tervezet egyes részeire vonatkozó jelentéseiket.

Egyes lapjelentések szerint az új ipartörvény, amelyet a jövő év elején léptetnek életbe, három részből fog állani. Az első rész az ipari szak-

bizottságok összetételét és működését szabályozza, a második rész tartalmazza azokat az intézkedéseket, amelyeknek figyelembevételével a nemzetgazdasági minisztérium a gyárvállalatok működési engedélyeit kiadhatja. A harmadik rész a vállalatoknak nyújtandó ipari kedvezmények feltételeit határozza meg.

Az addigi tervek szerint az új rendszerben az iparpártolási törvény kedvezményeinek engedélyezésénél éles határvonalat állapítanak meg. A megkülönböztetés aszerint történik, hogy a ked-

vezményt kérő vállalat milyen nyersanyagot használ és milyen mértékben dolgozza azt fel. Azok a vállalatok, amelyek „integrális” termelésre vannak berendezkedve és nyersanyagból nem félgyártmányokat, hanem készáru termelnek, nagyobb kedvezményben részesülnek, mint azok az iparvállalatok, amelyek csak félgyártmányokat állítanak elő.

A készülő ipartörvény végleges megszövegezésére csak akkor kerül sor, ha valamennyi érdekelt hatóság és szakmai szerv véleményezése beérkezik a nemzeti gazdasági minisztériumban működő előkészítő bizottsághoz.

Időjárás

A bucaresti időjárásutató intézet jelentése szerint a várható időjárás: Változó felhőzet, a nappali hőmérséklet állandó emelkedése várható.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, II. Károly király-út 5. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK. Belföldön: Egész évre 900 félévre 450 negyedévre 225. Egy hóra 75 lej.
Magyarországon: Egész évre 50 P. félévre 25 P. negyedévre 15 P. Egyes szám ára 20 fillér. Vasárnap és ünnepeken 24 fillér.
Postatakarékpénztári csekk számlánk száma: 80.037
Telefon: 12-27.

Kolozsvári szerkesztő: **dr. Sulyok István.**
Kéziratokat nem örzünk meg és nem adunk vissza.

ÜNNEPI KERETEK KÖZÖTT MEGKEZDÖDTEK AZ EGYETEMI ELŐADÁSOK. Bucuresti. Saját tud. Szerdán délután ünnepi keretek között megnyitották a bucuresti egyetem előadásait. Az ünnepi beszédet Gusti rector tartotta.

Köztisztviselői áthelyezések a Szamos tartományban. Kolozsvár. Saját tud. A szamosi helytartóság tisztviselői karában több jelentősebb személyi változás történt. Így Sabau Samuill, a biharmegyei béli járás szolgabíráját ugyanebben a minőségben a margittai járás élére nevezték ki. Pop Stefan barátkai jegyzőt Körösbarlangra, Fechete Petrért pedig Körösbarlangról Barátvára helyrezték át. Nistor Gheorghe segédkomiszárt Ermi-hályfalváról a kolozsvári rendőrközpontúrához osztották be, míg Draghiciu alkomiszárt Ermi-hályfalvára helyezték át.

ELHUNYT ESPERESPLÉBÁNOS. Temesvár. Saját tud. A jugoszláviai Magyarországon Fábán Dénes esperesplébános ötvenöt éves korában elhunyt. Fábán Dénes régebben mint káplán több éven át működött Tenesváron, a gyárvárosi plébánián.

TOVÁBB TERJED A TIFUSZ SZATMÁR MEGYÉBEN. Szatmár. Saját tud. Megirtuk, hogy az erdői járásban levő Gyűrűs községben veszélyes tifuszjárvány ütötte fel a fejét. Eddig tizenhat egyént szállították kórházba. A vármegyei főorvos intézkedésére a községet zár alá vették. A környékbeli falvakban is több tifuszbeteg találtak a hatósági orvosok, akik mindent elkövetnek, hogy a járvány továbbterjedését megakadályozzák. A vármegye hatósági orvosai álló bizottság kiszállt Dragusenai telep községbe, ahol a lakosságot kötelező vizsgálatnak vetették alá. Összesen 490 embert vizsgáltak meg, akik közül nyolc tifuszban szenvedett, de betegségüket eddig titokban tartották. A betegeket azonnal szállították a szatmári járványkórházba.

BEVONULTAK AZ EGYÉVES ÖNKENETESEK. Bucurestiből jelentik: November elsejével az egész ország területén megkezdődött az egyéves szolgálati időt szolgáló katonaköteles ifjak bevonulása.

Halálosvégi szerencsétlenséget idézett elő a részeg gépkocsivezető a brassói országúton. Brassó. Saját tudósítónktól. Szerdáról csütörtökre virradó éjszaka halálos kimenetelű gépkocsiszerencsétlenség történt a Predeal és Brassó közötti útszakaszon. A Targoviste 7. rendszámú gépkocsi, amely a dâmbovitai megyefőnökség tulajdonát képezi és amelyet Dobre Gheorghe nevű sofőr vezetett, Brassó közelében nekiszaladt egy tehergépkocsinak. A gépkocsiban ülő két nő halálos sérüléseket szenvedett, Dobre Gheorghe pedig revolverével főbelőtte magát. Azonnal meghalt. Azonnal rendőri bizottság szállott ki a szerencsétlenség színhelyére a történetek tisztázása végett. A vizsgálat megállapította, hogy Dobre Gheorghenak Brassóban volt dolga. Szerdán este az egyik külvárosi kocsmában mulatott és nagymennyiségű alkoholt fogyasztott. Erősen ittas állapotban sétakocsizásra hívta meg Klotz Jánosné, a vendéglő-tulajdonosnőjét és annak leányát. Hármában el is indultak és egészen Predeálig mentek, ahonnan visszafordultak Brassó felé. Az ittas sofőr a legnagyobb sebességre kapcsolta kocsiját és így Brassó közelében az egyik fordulóban nem tudta kikerülni a szembejövő tehergépkocsit. A két gépkocsi egymásnak rohant, az autó pozdorjává tört és a benne ülő két nő súlyos külső és belső sérüléseket szenvedett. Dobre Gheorghe a borzalmas esemény hatása alatt kijózanodott és a következményektől való félelmében revolverével főbelőtte magát. A két súlyosan sérült nőt azonnal szállították Brassóba, ahol a kórházban vették őket ápolás alá. Klotz Jánosné csütörtökön reggel meghalt, leánya mindeztideig nem nyerte vissza eszméletét. Az összeütközés alkalmával a tehergépkocsi is megrongálódott, de vezetője csak könnyebb sérüléseket szenvedett.

Báró Ambrózy Andor emlékezete. Temesvár. Saját tud. A bányászati magyarság, a temesvári Magyar Dalárda és az evangélikus egyház képviselőiben Orgay György evangélikus főesperes, Szappanos Gyula, Dadányi György, dr. Kun Ferenc és Szily Miklós Gyarmatán jártak a báró Ambrózy-család kriptájánál és báró Ambrózy Andornak, a volt Magyar Párt bányászati elnökének halála hatodik évfordulója alkalmából testületeik nevében koszorukat helyezték el a kriptában.

TIZ KILOGRAMMNAL KÖNYVEBB CSOMAGOK TOVÁBBÍTÁSÁT NEM VÁLLALJA A VASUT. Bucurestiből jelentik: A vasút központi igazgatósága rendeletet adott ki, amelyben utasítja a feladó állomásokat hogy nem vállalhatják tíz kilogrammnál könnyebb csomagküldemények továbbítását. A tíz kilogrammon alóli csomagokat csak postán lehet továbbítani. Kivételt képeznek a lapküldeményeket, élesztőket, filmet, vagy romlandó élelmiszereket tartalmazó csomagok.

Új rendszer a nagyváradai pénzügyigazgatóság. Nagyvárad. Saját tud. Tautu országos vezérfelügyelő utasítására Horia Niculescu pénzügyigazgató a következő rendeletet adta ki: A forgalmi adó alá eső vállalatok, amelyek minden hó 1-10. között tartoznak a forgalmi adót befizetni és amelyek eddig a pénzügyigazgatóság II. emelet 25. számú szobájában jelentkeztek, a mai naptól kezdve a II. emelet 36. számú szobájában kötelesek jelentkezni regisztrációval együtt. Felhívja a pénzügyigazgató ezeket a vállalatokat, egyben arra is, hogy a felesleges torlódás elkerülése végett már a hó első napjaiban jelentkezzenek rendszeresen és nem pedig az utolsó napokban, mert így csak megnehezítik a köztisztviselők és a maguk munkáját is. Tautu országos vezérfelügyelőnek ez a rendelkezése ideiglenes és csupán azért szükséges, hogy minden egyes forgalmi adó alá eső vállalattal pontos jogszöveget tudjanak felvenni arról, hogy évenként mennyi forgalmi adót fizetnek?

KATASZTRÓFÁLIS SZÜRET A SZATMÁRHEGYEN. Szatmár. A hegyközségben vasárnap fejezték be a szüretet. Hivatalos helyen kijelentették, hogy az idén olyan katasztrófális volt Szatmárhegyen a termés, amilyenre a legöregebb emberek sem emlékeznek. Volt olyan hely, ahol a szüretelés költsége sem térült meg. Az egész évi munka árával a permézés költségeivel, adóval a gazda károsodott. Sem a szőlőben, sem a gyümölcsösben semmi sem termelt. Egy 30 ezer tőkével rendelkező szőlőben mindössze másfél hektoliter mustot tudtak kisajtolni. Szakkörök véleménye szerint a katasztrófális terméseredményt a rossz időjárás eredményezte. A második permézés, a sok esőzés miatt, nem történt meg idejében. A tőkéknek elszaporodott a perenospora, a termés a tőkéknek elrothadt, mielőtt beért volna.



Vivi Anne Hulten, a világhírű svéd koreográfusnő férjhez ment Nils K. Tholandhoz, a stockholmi svéd-amerikai acéltörzst svéd elnökehez. Képünk az érdekes párt ábrázolja.

A nyugdíjasoknak és hadi-özvegyeknek jelentkezni kell a pénzügyigazgatóságon

Nagyvárad. Saját tud. A pénzügyigazgatósághoz rendelet érkezett a nyugdíjasok és hadi-özvegyek felülvizsgálatáról. Ennek értelmében a nyugdíjosztály felszólítja az összes nyugdíjasokat és hadiözvegyeket, hogy november 15-ig állampolgársági bizonyítványuk és nyugdíjkönyvvécsekkel együtt jelentkezzenek, mert aki ezt elmulasztja, már a legközelebbi nyugdíjfizetésnél nem kapja meg a nyugdíját.

Zürichi nyitás. Párizs 11.72 háromnegyed, London 20.96 egynegyed, Newyork 440.62, Brüsszel 74.52 fél, Milánó 23.17 fél, Amszterdam 239.80, Berlin 176.40, Prága 15.12, Varsó 82.85, Belgrád 10, Bucuresti 325.

Ön részletre vásárolhat nálunk MODERN RÁDIÓ-KÉSZÜLEKET és mégis e részében megvalósíthatja családja álmát.

BAZILLI — DEAK

elektrotechnikai üzlete

Nagyvárad, Park szálló épülete.
Telefon: 35 — 36

Letartóztatták és börtönbe kísérték a kilenc évre ítélt Alexandru Cantacuzinot. Bucurestiből jelenti saját tudósítónk: Október hó 27-én este a bucuresti rendőrség szervei letartóztatták Cantacuzino Alexandrut, a volt Vaszárda egyik vezető emberét, akit a katonai törvényszék 1938 július 1-én 9 évi börtönre és 120.000 lej pénzbírságra ítélte, a társadalmi és állami rend elleni cselekvés és tiltott politikai szervezetben való részvétel miatt. A letartóztatottat átkísérték a katonai törvényszékhez.

AZ ESŐZÉSEK ELŐSEGÍTETÉK A VETÉSI MUNKÁLATOKAT. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium hivatalos jelentése szerint az utóbbi napok esőzései következtében a vetési munkálatok kedvezően haladtak előre, a tőke legelőbb vidéken a bejezéshez közelednek. Más természetű mezőgazdasági munkálatokat már mindenütt befejezték.

Számot kell adni vagyonuk eredetéről a CFR alkalmazottaknak. Bucuresti. Saját tud. A CFR vezérigazgatósága körrendeletet adott ki, amelyben arra kötelezi egész személyzetét, hogy legkésőbb december elsejéig írásban közölje felsőbb hatóságával, milyen ingó és ingatlan vagyonnal rendelkezik úgy belföldön, mint külföldön és ugyanezek írásban mutassa be azokat az iratokat is, amelyekkel igazolja a vagyon eredetét. Az ingatlanokról az adásvételi szerződés másolatát és a gazdasági felszerelés leltárlistáját kell benyújtani. Igazolni kell azonkívül azokat az eszközöket is, amelyek folytán az illető alkalmazott a kérdéses vagyon birtokába jutott, úgymint szerzet saját vagyon, ajándék, örökség, sorsjegynyereség, stb.

Egy ismert ügyvéd öngyilkossága. Szatmár. Saját tudósítónktól. Megrendítő öngyilkosság tartja izgalomban Szatmár város és a megye lakosságát. Dr. Schlagetter Bálint, a szatmári magyar társadalom közkedvelt tagja, az ismert ügyvéd, a Viktoria-szálloda egyik szobájában felakasztotta magát. Dr. Schlagetter Bálint hosszú ideig Szatmáron működött, majd Kápolnokmonostorra, onnan pedig Erdődre tette át székhelyét, ahol egészen mostanáig dolgozott. Hétfőn délután bejött a városba és a Viktoria-szállodában szobát bérelt. A szálloda egyik alkalmazottja este bekopogott az ügyvéd szobája ajtaján. Meg akarta kérdezni, hogy nem kér vacsorát. Mivel a kopogtatásra senki sem felelt, lenyomta a kilincset. A szoba félhomályában látta, hogy dr. Schlagetter Bálint az ablak mellett kuporog. Villanyt gyújtott. Megdöbbenve tapasztalta, hogy az ismert ügyvéd az ablakvasra felakasztotta magát. Az öngyilkos ügyvéd bucsulevelet hagyott hátra, amelyben bejelenti, hogy gyógyíthatatlan betegsége miatt dobtá el magát az életet. Az ügyvéség kiadta a temetési engedélyt.

Ralea munkaügyi miniszter látogatása a határszéli városokban

Szatmár. Saját tud. Ralea Mihai munkaügyi miniszter szerdán hajnalban Szatmárra érkezett. Vasúti szalonkocsiját a nagybányai személyvonathoz csatolták. Nagybányán reggel 9 órakor a minisztert a nagybányai állomáson ünnepélyes fogadtatásban részesítették. Az üdvözlő beszédekre válaszolva, a miniszter kijelentette, hogy az ország eme leggazdagabb vidékének munkásproblémáit a helyszínen akarja tanulmányozni. A miniszter a helyi hatóságok fejeinek kíséretében meglátogatta a fernezelyi állami kohozemet, az állami aranybányákat és a Phönix vegyipari telepet. Mindenütt meghallgatta a panaszokat, kivánságokat, így a nagybányai munkásokéhoz és szanatorium kérdését is szóba hozta előtte. Ralea miniszter Nagybányáról Szatmárra utazott, Szatmáron megtekintette az Iparos Otthon hatalmas palotáját, amelyet tudvalevően karhatalmi segédlettel annakidején a munkakamara birtokba vett. Innen a tanoncotthonban később az ipari üzemeknél tett látogatást a miniszter.

A MUNKAÜGYI MINISZTER NAGYVÁRADON

Nagyvárad. Saját tud. Mihail Ralea munkaügyi miniszter erdélyi felülvizsgáló körútján az éjszaka folyamán Nagyváradra érkezett. A miniszter az éjszakát szalonkocsijában töltötte és ünnepélyes fogadtatása ma reggel kilenc órakor folyt le a pályaudvaron. A városi és vármegyei előkelőségek részéről Mutiu Vladimir lelegált megyefőnök, Chirila Augustin polgármester, Petruc Teodor alezredes, az összes csendőrlégió parancsnoka, Fodor Lőrinc rendőrkezes, Marta Joachim a Munkakamara elnöke, Mudura János munkaügyi inspektor, Vasca Teodor, a Betegsegélyző igazgatója jelentek meg. Megjelent a fogadtatáson a helyőrség parancsnoka is.

Megmérgezte magát egy magyar festőművész. Budapestről jelentik: Bazilidesz Barna festőművész 30 éves felesége, Szentimrey Teréz, aki maga is neves festőművész, szerdán délután Tatra-utcai lakásán ismeretlen méreggel, megmérgezte magát. Egyik barátja, aki előzőleg többször kereste telefonon, később felkereste a lakásán és ott találta holtan. Bucsulevelet nem hagyott hátra és így egyelőre nem lehet tudni, hogy miért követte el az öngyilkosságot.

SÜLYOS SZERENCSETLENSÉGET OKOZOTT A HÁZIORVOSSÁG. Szatmár. Saját tudósítónktól. A nagykarolyi közpórházba súlyos égési sebekkel beszállították Todea Nicolae 18 éves fiút, aki az egyik közeli telepítésen különös körülmények között súlyos szerencsétlenségnek lett az áldozata. Todea az utóbbi időben erősen meghűlt. Nem ment orvoshoz, hanem falusi szokás szerint a vajákos asszonyokat kereste fel a bajául. Az egyik asszony azt a tanácsot adta, hogy mézet, fagygyut és szeszt a tűzön keverjen össze és öntse le tiszta szeszszel, így meg, mert attól meggyógyul. A fiatalember beszerezte a szükséges dolgokat és hozzákezdett kotyvasztani. Amikor a forró fagygyutába beöntötte a szeszt, a folyadék lángalobbant. A lángok belekaptak a Todea ruhájába és az arcát súlyosan összeégették. A házbeliék közbelépése megmentette a biztos haláltól. Így is másodfokú égési sebeket szenvedett. A nagykarolyi közpórházban vették gondos ápolás alá.

A nagyváradai Állatvédő Egyesület ez uton értesíti úgy tagjait, mint az érdeklődőket, hogy az október 29-ére hirdetett tisztújító közgyűlést e hó 6-án, vasárnap délelőtt fél 12 órakor tartja a Városháza kis tanácstermében és kéri tagjait, tekintettel az ügy fontos voltára, hogy teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Minden érdeklődőt szívesen látunk.

HÁROMSZÁZEZER LEIT RABOLTAK EL EGY BUCURESTI ÖREGASSZONYTÓL AZ ÉJSZAKAI TÁMADÓK. Bucurestiből jelentik: Tegnap reggel Logofalu-utcai lakásán, kezén, lábán összekötözve és szájában ronggyal, eszméletlenül találták Kohn Hanna 75 éves öregasszonyt. A mentők kórházba szállították, ahol nagynehezen eszméltre térítették. Az öregasszony elmondotta, hogy éjjel ismeretlen tettesek betörték lakásába, guzsbakötötték, súlyosan bántalmazták, aztán 300 ezer lei készpénz vagyonát elrabolták. A rendőrség a tettesek kézrekerítése érdekében nyomozást indított.

ka is. Jelen van még dr. Zigre Miklós az ügyvédi kamara dékánja, Hortopan vezetőügyész, Zanescu Andrei, a Nemzeti Bank igazgatója, a Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége és a Kereskedelmi Csarnok elnöksége.

Ralea miniszter kilenc órakor lépett ki a szalonkocsijából és elsőnek Mutiu delegált megyefőnök üdvözölte meleg szavakkal a vármegyei közönsége nevében. Utána Chirila Augustin főpolgármester járult a miniszter elé és a város közönsége nevében üdvözölte.

Ezután az I. osztályú varóteremben a miniszternek bemutatották a megjelent előkelőségeket.

Ralea miniszterrel együtt érkezett városunkba Cunesco munkaügyi vezérfelügyelő, Stoianovici kabinefőnök, Chirila kolozsvári munkaügyi vezérfelügyelő, Geamanu, a munkásbiztosítási pénztár kormánybiztosa és Hagj Anton állami ügyvéd.

Az állomás épületétől a miniszter és kísérete először az újonnan épülő iparos otthonhoz hajtott, majd az iparos tanonciskolát látogatták meg. Ezután a Betegsegélyző épületében tettek látogatást és Ralea miniszter is kifejezést adott annak a meggyőződésének, hogy Nagyvárad városának szüksége volna egy modern betegsegélyző palotára. A betegsegélyző épületéből a munkakamara-hoz hajtottak, ahol a miniszter végigjárta az összes hivatali helyiségeket és a munkásság aktuális kérdéseiről tájékozódott. Délben a Casa Nationalében, meghívott vendégek részvételével díszebéret adtak Ralea miniszter tiszteletére.

Nagyvárad. Saját tud. Csütörtök reggel 7 órakor városunkba érkezett D. V. Toni, a nemzetnevelési miniszterium államtitkára. Az állomáson Avram Nicolae vármegyei főjegyző fogadta. A vármegyei rövid időzést követően átutazott a megyébe.

Pásztorgyerek hősiesség küzdelme a kigyókkal. Bucurestiből jelentik: Craiova mellett, Varvoe község határában egy pásztorgyerek ritka és hősiesség küzdelmet vívott életének biztosításáért. Tudor Ilie, a kis pásztorgyerek, aki a mezőnyáját legeltette, néhány hasonlókorú társával együtt az egyik tó partján látszódott. Egyszerre csak a gyermekek borzadva látták, hogy a tó mentén húzódozó bozótból a kigyóknak valóságos csapata támad rájuk. A gyermekek ijedten szerkesztet futottak, csak Tudor Ilie maradt a helyszínen, aki már nem tudott elmenekülni és szembeállott a kigyókkal. A pásztorgyerek októrral védekezett a kigyók ellen, miközben társai a faluba futottak, hogy segítséget hozzanak számára. Mire a falubeli segítség megérkezett, a kis pásztorgyerek büszkén jelentette ki, hogy kétórás idegőli küzdelem után huszonegy kigyót megölt. Tudor Ilie másnap megjelent a craiovai hatóságok előtt, ahol szintén elmondotta veszedelmes kalandjának részleteit.

Temetések. Torjac Dumitru 57 éves korában, Szentandrási községben meghalt. Temetése november 4-én délután 2 órakor lesz. — Juhász Margit 19 éves korában Nagyváradon a Szent József-kórházban meghalt. Temetése november 4-én lesz a Rulikovszky-temetőben. (Caritas.)



Berlin volt japán nagykövétét, Togot Moszkvába rendelte kormányja. A népszerű japán nagykövétét és feleségét dr. Meissner államtitkár búcsúztatta el a berlini pályaudvaron.

Feljegyzések

Huszonegy évvel ezelőtt történt. A világ urának hatalma ingadozni kezdett. Az ellenfél makacs volt, erős, elszánt és mindent erre az egy kártyára tett fel. Győzni vagy elpusztulni, ez volt már a helyzet mindkét oldalon. Szinte már mindenki ott volt a véres láncon belül, akit valami jelszóval vagy ígérettel harcba lehetett vinni. Amerika, az Egyesült Államok életerős fiatalasága, mérhetetlen gazdagsága még eldönthette a világháborút, mielőtt az összedőlne magától és valamennyi szereplőjét maga alá temetné.

Ebben a válságos pillanatban, — 1917 november 2-án — hangzott el Balfour deklarációja. Az angolok nemzeti otthonot, öndlő szabad államot ígértek a zsidóknak Palesztinában, abban a kis bibliai országban, ahol a lakosságnak akkor még 92%-a mohamedán arab volt és csak a többi oszlott meg zsidók és keresztények között. A számítás nem tévesztette el célját. Az amerikai zsidóság a háború mellé állt pénzzel, sajtóval, közhangulattal. Amerika pedig eldöntötte a világháborút. Az angol világhatalom nagy válsága elmúlt.

Huszonegy éven át állotta Anglia ezt az ígéretet. A szövetség, amit Balfour a deklarációja a világ zsidóságával kötött, a békében is meghozta a maga kamatait. Palesztinában pedig a zsidóság arányszáma 30%-ra szökkent fel, az araboké pedig 70-re szállott alá.

Itt azonban megakadt a végrehajtás. Az arabok ellenállása egyre élesebb, egyre elkeseredettebb lett. A palesztinai mandátum pedig, melyre Balfour szerezte meg a jogcímet, egyre terhesebb. Az arab világot 12 különböző államra osztotta szét az angol és a francia gyarmati politika. Divide et impera.

Az a vad, de hősi harc azonban, amit az arabok földjükért, otthonukért vívnak, egyre forróbb nemzeti egységbe forrasztja össze ezt a számtalansal szétforgácsolt, egymással szembeállított arab világot. Már összeült Kairóban, az arab kulturális közösség szellemi központjában a pánarab világkongresszus, már elutazott Londonba a nagy tekintélyű arab delegáció, mely a kétótizades angol Palesztina-politika azonnali végét követeli.

De előbb már München világtörténelmi esemény székhelye lesz: egy másik angol miniszter hozzájárulásával kimondják, hogy a népek önrendelkezési joga nem halt meg, hanem csak aludott. Münchenben felbresztették almaiból s az ifjú — a XX. század igazgyermeke — munkához látott. A genfi bölcső, hol örök álomba akarták ringatni, üres és elhagyatott.

A veszély nőttön nő. A nagy és könnyű siker, mit 1917 jelentett, 1938-ban azzal fenyeget, hogy végzetes balsikerré alakul át. Királyi bizottságok jönnek-mennek, felosztási meg egyéb tervet születtek, de gyorsan meghalnak. Egyre több angol katonára van szükség, Palesztina pedig egyre inkább azzal fenyeget, hogy az arab világ Piemontja lesz: a kohó, melyben a nemzeti egység acélja izzik.

Az angol világpolitika ismét zsákutcába került. Ami pedig még ennél is több: azzal együtt zsákutcába került az a sok belső ellenmondás és hazugság, amelyre felépült. Sőt talán: általában a nagypolitika hazugságai és ellenmondásai. (Skin.)

NAGYBÁNYÁN FOGTAK EL ARADI BETÜRÖT. Saját tud. A nagybányai rendőrség egyik detektívje igazolásra szólított fel egy gyanúsán viselkedő fiatalembert. Az ismeretlen kitérő válaszokat adott és nem akarta iratait felmutatni. Tréfával szerette volna elűzni a detektív közbelépését. A rendőrségre vitték, ahol megállapították, hogy a fiatalembert Szász Istvánnak hívják és aradi illetőségű. Kereskedősegéd volt az egyik aradi üzletben. Később meguntta foglalkozását és felcsapott betörőnek. Amikor forró lett talpa alatt a föld, megszökött. Átkísérik az aradi rendőrségre, ahol összeállítják bűnlistáját.

Szines posta

KÜLÖN TÁRSADALMI OSZTÁLY: A NYOMORÉKOK.

Olasz-Abesszíniából jelentik: Eugenio Balbi olasz főorvos, titokban végigszemlélte azt az ítéletvégrehajtást, melyet abesszín szokás szerint, az olasz gyarmati hatóságok megkerülésével Debra Tabor városa mellett, Lué faluban végeztek egy megrögzött tolvajon. Nem tudni ki ítélte el a tolvajt arra, hogy mindkét kezefejét csuklóban levágják. Az ítéletet egy benszülött hóhér káprázatos gyorsasággal és ügyességgel hajtotta végre olyképpen, hogy a hákim (orvos) jelenlétében egy nehéz pallosfélével a fatönkre tett kezét elválasztotta testi folytatásától. Előzőleg azonban a hákim pap egy medhanit nevű növényi kivonattal itatta meg az elíteltet, az amputáció helyét pedig több órán át olajban áztatta. A kézlévágás alkalmával semmit sem szenvedett a medhanittól elbódult ember, akit közvetlenül az ítélet végrehajtása után rokonai vettek kezelésbe. A nyílt, borzalmas sebet forró olajjal öntötték le s az olaj nemcsak tökéletes dezinficiáló szernek, hanem vér-elállítónak is bizonyult. A főorvos jelentést tett az esetről s mivel Abesszíniában az olasz bíróságokon kívül senkinek nincs joga ítélkezni, úgy a hóhért, mint a rokonokat elfogták, míg az amputáltat a debratabori kórház vette kezelésbe.

VIZESÉSBE DOBTÁK — MEGGAZDAGODOTT.

Aki ehhez hasonló büntényről tud, díjat nyerhet még Ausztráliában is. Tom Radler, egy többszörösen büntetett kalandor, néhány társával kiszaglásztta, hogy Nullarbor-vidéken levő úgynevezett Éneklő Vizek környékén valami kő-réz-bányák voltak. A Farlane nevű folyó legnagyobb vízését hívják Éneklő Vizek s ennek a környékén tanyázott a kitűnő társaság, amely hetek óta kotorja a talajt és keres, kutat. Munkáját siker koronázta, de igen körülményes módon. Radler munkaközben összeveszett társaival, akik megrohanták és a verekedés hevében egyszerűen behajtották a víz-esésbe. Radler nyomban eltűnt a sístergő, örvénylő zuhatagban, de csodálatos módon semmi baja nem történt és lenn a víz-esés alján, ahol eleven ember talán még sohasem járt, kimászott a sziklák közé. Óriási meglepetésére a rubinkövek sokaságával találta szemben magát. Oly helyen volt, hogy a maga erejéből kijönni sohasem bírt volna. Revolverlövésekkel tette figyelmesé társait, akik hosszas alku után himentették. Határtalan merészséggel együtt láttak neki a bányászásnak. Ez az eset három hónappal ezelőtt történt s ma a négy kalandor gazdag ember. A jelentések szerint oly kimeríthetetlen rubinbányájuk van, amirehasonlót csak Észak-Indiában találni még egyet.

AZ ÖRÜLET VÖLGYE.

Dél-Ausztráliából írják: Felfedezték a kontinens legmelegebb, legsivárabb pontját: az Everard-völgyet, amelyben számos kutató rosszul járt már és ahol még télen is a harminc fok Celsius körül jár a hőség. Bár környékén meglehetősen rendes az időjárás, a völgyben, amely hasonlít az amerikai kanyonok sivárságához, annyira összeszorul a levegő, hogy az átizzott talaj valóságos katlant formál benne. Az örület völgye ugyanis annyira szűk és oly magas sziklával van körülvéve, hogy a rajta való áthatolás a völgy hosszában, mintegy hatvan kilométer hosszban, még senkinek sem sikerült. Különös nevét onnan kapta, hogy felfedezése alkalmából, 1879-ben, egy a völgybe szorult expedíció tagjai közül négyen meghaltak a szenvedésektől.

ÖT KOPONYAVADÁSZ-TÖRZS A KERESZTÉNY HITRE TÉRT.

A Pápua-szigetéről írják: Geoffrey Bascett hittérítő több esztendei távollét után hazatért Ausztráliába, ahol felolvasásokon bemutatta a magával hozott pápus társaságot is. Bascett új módszerekkel igyekezett leszoztatni a pápuákat a fejedéséről. A Kvata-szigeteken ugyanis teljesen a nőktől függ, hogy férjhezmenésük alkalmával mennyi emberkoponyát kívánnak a választott hősieségének bizonyítékaképpen. Így tehát a hittérítő a nőket bírta jobb belátásra s el is érte, hogy a Kvata-szigeteken a koponyagyűjtés majdnem teljesen abbamaradt. Öt népes törzs felvette a keresztiséget s a vad erdei élet helyett mezőgazdasági munkákkal foglalkozik.

SZEBB GYÖNGYÖKET TALÁLNAK NYUGAT- AUSTRÁLIÁBAN, MINT A PERZSA-ÖBÖLBN.

Tulajdonképpen egy Austin nevű tengerész fedezte fel Ausztrália partvidékein a Wallaby- és Pelsart-szigetek gyöngytelepeit még a század első éveiben, amikor egy igen különös eseményből kifolyóan otthagya hajóját és egymagában vándorlásba kezdett a parton. A különös esemény az volt, hogy Austin apja, a hajó vezetője, megdorgálta fiát valami csekélységért, mire a két tengerész összeverekedett és a fiú megütötte apját. Egy óra múlva már nem volt a hajón. Önszántából távozott, önmagát büntette meg.

A hajó továbbfoglott és visszafelé útjában felsezede a sokat nélkülözött fiút, aki addigra már egész csomó gyönyörű gyöngyöt szedett össze. Nem árulta el a lelőhely fekvését s bár azóta százak és százak keresgéltek a szigetek táján, csak az elmúlt hónap folyamán sikerült megtalálni a telepet, amely a Wallaby-szigetek partjain van és annyira gazdag, hogy ilyennek a felfedezésére még nem is volt példa.

A bolgár származású Dimiter Sarailieff nevű hajókormányos találta meg elsőnek a világ egyik legszebb gyöngyszemét a múlt hónapban, de hat-száz dollárért eladta Erling Hanson nevű norvég barátjának, aki már okosabb volt és a gyöngyöt Perthbe vitte. Egy vállalkozóval kétszáz ezer márkában egyezett meg s ennek az összegnek a felét azonnal bérletbe fektette. Az általa eladott gyöngy 103 Grán súlyú és ára, amit adtak érte, a gyöngy súlyának ötezerszerese aranyban.

A szerencsés hajós repülőgéppel utazott vissza a telepre, munkatársul leszerződött bolgár barátját, két hete dolgoznak, de máris a gyöngyök seregét szedték ki a mélyből. A szakértők megállapítják, hogy az ausztráliai lelőhely jóval gazdagabb, mint a gyöngyhalászok világközpontja: a Perzsa-öböl s a talált gyöngyök is sokkal szebbek, mert hiszen a kagylók életét eddig, csekély kivétellel, senki sem zavarta.

Nyolcvanezer dollár a félcizmában

Erdekes esetek Newyork multjáról

New Yorkból írják: New Yorkban a világ egyik legtöbbet olvasott és leginkább várt könyve a WPA-almanach, amely esztendőről-esztendőre újabb adatokat hoz New York multjáról. A mostani kiadásból, melyet néhány nap alatt többszáz ezer példányban adtak el, a következő érdekességek tűnnek ki: 1867 január 23-án a befagyott East Riverán ötezer férfi tartott versenyfutást egy közcsókért, amit Menden Helen, az akkori New York legnagyobb primadonnája helyezett kilátásba a legjobb farsangi futónak. 1830 március 16-ika volt a newyorki tőzsde eddig legcsendesebb napja, amikor mindössze 31 részvényt adtak el és a bész miatt százharminchárman lettek öngyilkosok. 1831 április 9-én mondta ki a törvény, hogy rabszolgák egymásközt is köthetnek házasságot és néger férfiak fehér nőt is feleségül vehetnek. 1894-ben egy Watters nevű milliomas beadványt intézett a polgármesterhez s abban jelezte, hogy New York összes beépítetlen telkét meg akarja vásárolni. Ecélből nyolcmillió dollárt rögtön és készpénzben letébe helyezett volna. Indítványát azonban elutasították. 1911 augusztusában fehér vászon egyenruhát kaptak az Interbrough Subway alkalmazottait.

Fél nap alatt a fehér ruhák rettenetes piszkosak lettek és emiatt az alkalmazottak beszüntették a munkát mindaddig, míg a fehér ruhát kékre festették át. 1888 szeptember 1-én a Rubin-utcában félcizmát találtak, benne egy csekkel, amely nyolcvanezer dollárra szolt. A megtaláló beváltotta a csekket, de máig sem derült ki a csizma rejtélye. Az ilyen esetek számszámra olvashatók az almanachban, melyet nem hiába kapkod a newyorki közönség. Ennél érdekesebb olvasmányt író aligha eszelhet ki. De talán a legérdekesebb valamennyi eset közül az, hogy 1899-ig kihágást képezett az, ha valaki a fürdőkádjában elaludt. Kihágás volt azért, mert ebben az esztendőben hatszázán fuladtak bele a fürdőkádak vizébe. Mindnyájan szívbarajosok voltak. A fürdőkádakkal egyébként is bajban volt New York, mert volt idő, mikor az összes kádakat veszélyesség miatt elkobozták. Ez 1878-ban történt s minden benszülött newyorki megvadul ma is, ha az esetet felemlíti előtte.

Mozgósínházak műsora:

APOLLÓ: „1918. KITÖRT A BÉKE.“ Főszerepben: Spencer Tracy, Gladys George.

CORSÓ: „A MÉREG“. Főszerepben: Charles Boyer.

Dorian: „FÉRJFOGAS“. Főszerepben: Loretta Young.



Barrikád Jeruzsálam óvárosában, ahol az arabok és az angol katonák véres harcokat vívtak.

KÖZGAZDASÁG

Kimutatások a világ-gazdaság fejlődéséről

A genfi Népszövetség legutóbbi kiadványában (La production mondiale et les prix) beszámol a világ termeléséről és az áralakulásáról az 1929—1937. évi időszakban. A tanulmány a főszólyt az ipari termelés s az ipari munkabérek alakulásának ismertetésére veti, de igen érdekes adatokat találunk benne a mezőgazdasági termelés fejlődéséről is. Az egész 1929—1937. évi időszakra az a jellemző, hogy 1929 után a kedvező konjunktúra megszűntével visszaesés következett be, amely az ipari termelésnél 1932-ben érte el mélypontját. 1935-ben már határozott javulás mutatkozott, 1937-ben pedig mind az ipari, mind a mezőgazdasági termelés rekordmagasságot ért el. Ha az 1929. évet 100-nak vesszük, az indexszámok a következők:

1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
100	99	95	92	95	97	99	104	110

A mezőgazdasági termelés

A mezőgazdaság termelési eredményeiben a szóbanlévő időszak alatt 1936-ig nem voltak nagyobb eltérések. Ebben az évben már igen jó volt a termés (indexszáma: 104) és még jobb 1937-ben (107). A világháború alatt Észak-Amerika nagy előnyt nyert a mezőgazdasági termelés terén, ezt követően azonban az európai államok haladtak előre, pótolva a visszamaradást és ez biztosította a termelés színvonalának állandóságát. A mezőgazdasági termelésnek lépést kellett tartani a lakosság szaporodásával is és ezért nem maradhatott vissza a kedvezőtlen konjunktúra idejében sem. (1920 óta az élelmezési nyersanyagok termelése 49 százalékkal emelkedett.)

A nagy léptékű élelmezési termelés emelkedett legjobban: tengeri halak, vaj, sajt, burgonya, tej, hús, sütőipari termékek és cukor. Legnagyobb eredményeket a burgonyatermelés ért el. Ha az 1925—29. évi időszakot 100-nak vesszük, az indexszám 1936-ban 123, 1937-ben pedig 137. A búzatermelés indexszáma hasonló alapon 1937-ben 109. A búzatermés millió métermázsában a következő volt:

1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
990	1060	1060	1050	1040	950	980	960	1040

A jó termések folytán a búzakereslet, amelyek 1936-ig megcsappantak, ismét nagyobbak lettek. A búzakereslet alakulása millió métermázsában:

1929	1932	1933	1934	1935	1936	1937
250	310	330	260	210	140	170

Az állati termékek előállítására 1937-ben nagyon visszaesett, aminek fő oka az volt, hogy Észak-Amerikában 1936-ban a szárazság folytán nem volt elegendő takarmány és emitt az állatállomány legnagyobb részét le kellett vágni.

A kedvezőtlen konjunktúra idejében a fogyasztás általában kisebb, mert csekélyebb a vásárlóerő s ennek folytán az élelmezési nyersanyagok készletei növekednek, ellenben kedvező konjunktúra idejében a készletek kisebbek lesznek, mert nagyobb a fogyasztás.

Ezt az alábbi indexszámok fejezik ki:

1929	1933	1934	1935	1936	1937
100	123	119	107	97	94

Az ipari termelés

Áttérve az ipari termelésre, ennél a kedvezőtlen konjunktúra igen erős visszaesést okozott a termelés mennyiségében. Ha az 1929. évi termelést 100-nak vesszük, a visszaesés 1932-ben érte el a mélypontot (63). Innen kezdődött a fokozatos javulás, amely 1937 harmadik negyedében érte el a csúcspontot a 10 indexszámmal. Ettől az időtől kezdve ismét hanyatlás állott be s az 1938. év első negyedében az indexszám már csak 88.

A fellendülés egyik fő oka volt az általános fegyverkezés, amely bőséges megrendeléssel látta el az ipart és miután a fegyverkezés tovább tart, ez előreláthatóan ismét javulást okoz az ipari termelés terén.

E téren azonban nagyon eltérő az egyes országok helyzete. A legnagyobb haladást mutatta Japán, ahol az 1937. évi indexszám 171 és ez 1938.

első negyedében is csak 168-ra ment vissza. A többi államban 1937 végén mindenütt érezhető volt a konjunktúra lanygulása, de Angliában és az északi államokban csak kis mértékben.

Franciaország indexszáma a fellendülés éveiben is igen alacsony maradt, 1935-ben 67, 1936-ban 70 és 1937-ben sem tudott 72-nél magasabbra emelkedni. Ennek oka a 40 órás munkahét és a sztrájkok. 1938 első negyedében az indexszám 69-re esett vissza.

Olaszországot az ethiopiai háború terhei és a népszövetség által életelbepített szankciók károsították.

Észak-Amerikában ugyan 1937-ben mutatkozott a kedvező konjunktúra hatása (92), de az év végén és 1938 elején nagy volt a visszaesés (67). Ennek oka főleg az volt, hogy a nagy állami segélyek (a frontharcosoknak) megszűntek, az állami munkálatok is szüneteltek és így a közönség vásárlóereje csökkent, másfelől az ipari nyersanyagok ára emelkedett.

Az ipari nyersanyagok termelése az rossz konjunktúra éveiben igen nagy mértékben visszaesett. 1932-ben az indexszám (1929-hez viszonyítva) 69 volt, innen azonban folyton emelkedett 1937-ig, amikor 119-et ért el. Ennek az emelkedésnek fő oka volt az általános fegyverkezés. Megjegyzendő, hogy az ipari nyersanyagok termelése könnyebben bír alkalmazkodni a kereslethez, mint a mezőgazdasági termelés. Ez utóbbinál csak egyik évről a másikra lehet megváltoztatni a termelés irányát és terjedelmét, míg gyári üzemeket nagyon hamar lehet megszüntetni vagy szüneteltetni.

A munkanélküliség

A munkanélküliség a depresszió éveiben igen nagy mértéket öltött és csak 1937 végén közelítette meg az 1929. évi állapotot:

1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937
100	164	235	291	277	225	196	151	111

E mellett figyelembe kell venni, hogy a rossz években a vállalatok igyekeztek mentől több munkást foglalkoztatni és a munkát megosztani olyan módon, hogy a munkásokat csak a nap egy részében (kisebb munkabérrrel) vagy turnusokra felosztva dolgoztatták. Ilyen módon több munkást lehetett foglalkoztatni és a munkanélküliség kimutatható száma csökkent. Természetesen látszik továbbá, hogy a technika haladásával — amely tökéletesíti és egyszerűsíti a munkamenetet — kevesebb munkásra van szükség. De ez csak bizonyos fokig igaz, mert a racionalizálás módját nyújt a termelés fokozására, ami több munkást foglalkoztatást teszi lehetővé.

Franciaországban 1937-ben léptették életbe a 40 órás munkahetet, a fizetett szabadságot és egyéb kedvezményeket. Ennek ellenére ismétlően sztrájkok zavarták a termelés folytonosságát. Annál a kiadvány is megjegyzi, hogy a munkaidő megrövidítése nem lehet kedvező az ipari termelésre.

Az árak

A árak 1937-ig általában emelkedtek. Ennek az évnél a közepén a kedvező konjunktúra megszűnt, a kereslet csökkent, az árak estek s a készletek növekedtek. Csak Franciaországban maradtak meg a magas árak, amit a magas munkabérek okoztak, amelyek az iparvállalatok jövedelmét is felemésztették. Németországban állandók maradtak az árak, mert hatóságilag állapították meg és ha valamelyik cikkből túlermelés mutatkozott, a termést korlátozták.

Magyarországon 1934-ben az ipari termelés mennyisége és az árak egy szinten voltak. 1935-ben a termelés növekedett és az árak csökkentek. Ez a folyamat folytatódott 1936-ban, 1937-ben pedig a termelés visszaesett.

Ami a nagyvárosi áraknak a megélhetési költségekhez való viszonyát illeti, a kiadvány szerint figyelemre méltó, hogy a gazdaság fellendülése idejében, 1936-ban a nagyvárosi árak erősebben emelkedtek, mint a megélhetési költségek (amelyekben a kicsinyvárosi árak nyerne kifejezést), viszont amikor 1937 végén a nagyvárosi árak

estek, ezt nem követte ugyanilyen mértékben a megélhetési költségek esikkenése. Ennek egyik oka az lehet, hogy a kereskedők nem szállítják le árakat mindaddig, amíg a drágább áron vett cikkeket el nem adják, ami hosszabb időt vesz igénybe.

A viláfgazdaság

A viláfgazdaság általában 3 százalékkal növekedett, ami nagyon kevés és magyarázatát találja az államok nagy részének abban a törekvésében, hogy saját maguk lássák el magukat és ne szorulanak behozatalra.

A mezőgazdaság jövedelmezőségéről nem sokat találunk a tanulmányban, mert csak néhány országra nézve közli a mezőgazdaság üzemi eredményeit és ezek az adatok sem egyöntetűek. Az egyik rész ugyanis a nyers hozamot mutatja ki, a másik a tisztahozamot, sőt vannak olyanok, amelyek a gazdaságok készpénzbevételét közlik és így az összehasonlításra nincs még meg a kelő alap. Kétségtelen, hogy itt is 1932-ben volt a mélypont és innen kezdődött a javulás.

Mindenesetre ez a kiadvány is igazolja, hogy a viláfgazdaság fejlődésének zavartalanságát csakis a mezőgazdaság kedvező termelési eredményei biztosíthatják.

Megszorítják a pénzügyi vezérfelügyelők hatáskörét. Bucurestiből jelentik: Az „Argus” ügy tudja, hogy a pénzügyminisztérium közlekedésközvetítő rendeletet ad ki, amelyben korlátozza az utazó pénzügyi vezérfelügyelőknek azt a jogát, hogy szabadon ellenőrizhessék az ország iparvállalatait. A jövőben ilyen pénzügyi közvegek iparvállalatoknál csak a pénzügyminisztérium különleges engedélyével tarthatnak vizsgálatot.

Szigorú intézkedések tartalmaz a készülő új cégtörvény. A nemzeti gazdasági minisztériumban most dolgoznak az új cégtörvény előkészítésén. A cégtörvény különleges feltételhez köti a kereskedelmi és iparvállalatok alapítási engedélyeinek kiadását és minden esetben szakbizottság bírálja el, hogy szükség van-e tervezett vállalkozás felállítására. A törvény a legtöbb foglalkozás gyakorlását szakképesítéshez köti és súlyos büntetéseket helyez kilátásba azok számára, akik a rendelkezések ellen vétnek.

Árcéhicdek

Lakás

szavanként 3 lef

Kiadó

udvari lakás: 2 szoba, előszoba, konyha, kamara, november 1-től Nagyvárad, Str. Bratianu 61. szám.

Kiadó

szonnan egy különbejárattal udvari butorozott szoba, fürdőszobával. Nagyvárad, Str. Avevescu 37. szám.

Kiadó

egy utcai szoba azonnal. Cím: Nagyvárad, Str. Andrei Muresan 3.

2 szobás

komfortos lakás november 1-re kiadó. — Nagyvárad, Str. Ingustiu No. 26.

Allást kecs

szavanként 1 lef

Német kisasszony

gyermekmelé ajánljuk. Nagyvárad, Str. Moldova 38. szám.

Adás-vétel

szavanként 3 lef

Használt

o karban lévő irigépet megvételre keresek. — Cím a kiadóba.

Kisebb

Zefir káyhát megvételre keresek. Nagyvárad, Str. A. Treb. Laurian 18. szám.

Egy

fűszerüzlet berendezés eladó. Nagyvárad, Str. Nicolae Zeiga 50. sz.

Télikabát

jó állapotban 13—16 éves fiúnak eladó. — Nagyvárad, Str. Ciordasiu No. 21.

Eladó

4 szobás villa, Nagyvárad, Str. Sinaia 4. szám Kováts.

Veszek

mindenféle papírt és könyveket, ruhaneműt és ócskaholmit. Hívásra házhoz megyek. — Klein Dezső, Nagyvárad, Str. Budaj Deleanu 2. szám.

Singer

bobbin szabógépet adok női varrógépet. Nagyvárad, „Mercur”, Strada Nicolae Jorga 25. szám.

2 darab

vaskályha eladó. Nagyvárad, Str. Pasteur 37.

Kiadó

utcai kétszobás lakás mellékhelyiségekkel — december 1-re. Vajna, Nagyvárad, Str. General Holban 22. szám.

PUHA CLMOT állandóan vesz a Szent László-nyomda r. l. Oradea,

LEGÚJABB

Az angol és olasz sajtó nagy béketényként méltatja a cseh-magyar határvita eldöntését

Londonból jelentik: Az angol sajtó a barátságos jóindulat és megelégedett tárgyilagosság hangján jelenti, hogy a bécsi döntőbírósi határozat megoldotta a magyar-cseh határvitát. Az összes lapok kiemelik, hogy a döntés igen nagy diplomáciai győzelme Magyarországnak és Olaszországnak. Magyarország — úgymond — megkapta követeléseit elég magas mérték-

főbbi dunai államok is megelégedettek lehetnek az eredménnyel, mely megszüntet Európa szí-

Most, amikor Csehszlovákia válsága az egész világ szemeláttára játszódik le, valóságos szenzáció erejével hat

MARJAY FRIGYES

SEDANTOL PRAGAIG ...

című páratlanul izgalmas könyve.

Ara gyönyörű egész vászonkötésben 310 lei.

Megrendelhető kiadóhivatalunk útján.

nek legalább 90 százalékát. Kiemelik a lapok, hogy a döntés Magyarország birtokába adta a Szlovákiát Ruszinszkóval összekötő fontos vasutvonalakat és csaknem mindazokat a termékeny területeket, amelyek Szlovákia és Ruszinszkó megélhetéséhez nélkülözhetetlenek, úgyhogy a Felvidéknek az új Csehszlovákiában maradt része ma már Magyarországra van utalva és Budapest a tényleges határmegvonáson túlmenően uralkodó helyzetet nyert a Felvidék életében.

A *Daily Mail* vezércikke az angol nép meleg üdvözlését tolmácsolja Magyarországnak abból az alkalomból, hogy a Felvidéket visszakapta.

Rómából jelentik: Az olasz sajtóban a *Messagera* a bécsi döntést úgy méltatja, mint az igazság nagy győzelmét. Világtörténelmi jelentősége van, mert békés jóvátétellel rendezett egy alapjában hibás helyzetet. A *Popolo di Roma* hangoztatja, hogy maguk a magyarok sem számíthattak ilyen sikerre, de a csehek és a



Hazatértek a spanyol határról az olasz önkéntesek. Ez a kép a Milanóba bevonuló önkéntesek egy csoportjáról készült.

vében egy állandó tűzfészket. Nem szükséges feltétlenül háborúhoz folyamodni a nemzetközi kérdések rendezésére és ez a rendezés a Népszövetség nélkül is megtörténhet. Ujból bebizonyosodott, hogy a róma-berlini tengely hatalmas erőt képvisel a béke szolgálatában.

NAGY ÜNNEPLÉSEL FOGADTAK A BÉCSBŐL HAZAÉRKEZŐ MAGYAR MINISZTEREKET.

Budapestről jelentik: Kánya külügyminiszter és Teleky Pál gr. kultuszminiszter csütörtök délben érkeztek haza Budapestre. A Kelti pályaudvaron ünnepélyes fogadtatásban részesítették a magyar minisztereket. A pályaudvart erre az alkalomra zászló- és virágdíszbe öltöztették.

Japán a kínai nemzetgyűléshez fordult békeajánlatával

Föltételei: Szakítás az eddigi japánellenes és kommunistabarát politikával, Csang-Kai-Sek eltávolítása a vezetésből

Tokióból jelentik: Japán részről békeajánlatot tettek Csang-Kai-Sek alvezéreinek, ha hajlandók megtagadni vezérüket és új kormányt alakítanak, mely megreformált kuomintangon épülne fel. (A kuomintang Kína nemzetgyűlése.) Tokiói kész hozzájárulni, hogy a régi kuomintang résztvegyen az új Kína megszervezésében, a következő feltételekkel:

1. Tagadja meg régi japánellenes és kommunistabarát politikáját.
2. Alakítsa át a vezetősoportot, vagyis kűszöbölje ki Csang-Kai-Seket. A japán feltételek

lényeges engedményt jelentenek a januári nyilatkozattal szemben, mely még teljesen elzárt között a Csang-Kai-Sek kormánnyal való tárgyalástól is.

ÚJABB HATARSÉRTÉS MANDZSURIÁBAN.

Tokióból jelentik: A mandzsú-szovjet határon, Mandzsulitól délnyugatra egy kisebb szovjet lovasosztag átlépte a határt és a japán őrszemre lövöldözött. Az összeütközés során két japán katona meghalt. Japán és Mandzsúria erőlyesen tiltakozott Moszkvában a határsértés miatt.

Göring miniszterelnök Londonba utazik

Folytatja a Halifax és Chamberlain által megkezdett angol-német megbeszéléseket

Londonból jelentik: A „Daily Mail” szerint Göring vezértábornagy miniszterelnök, még ez

évben ellátogat Londonba a müncheni nyilatkozat továbbfejlesztését célzó újabb angol-német megbeszélések folytatása végett. Mindkét kormány kívánatosnak tartja az újabb megbeszélést és belátja, hogy a legközelebbi lépésnek a német látogatásnak kell lennie. Hitler, mint államfő, csak formaszere, ünnepélyes látogatásra utazhatna Londonba, amiről jelenleg nincs szó. Ennél fogva azzal a gondolattal foglalkoznak, hogy Göring viszonzozza Halifax németországi látogatását. Göring valószínűleg néhány napra Halifax yorkshirei kastélyának vendége lesz és más vidéki kastélyokba is meghívják, ahol másokkal is fog találkozni.

A DÉLAFRIKAI HADÜGYMINISZTER TERVE NÉMETORSZÁG AFRIKAI BIRTOKLÁSAI ÉRDEKÉBEN

Londonból jelentik: Az „Ewening Standard” értesülése szerint Pirov délafrikai hadügyminiszter olyan tervvel érkezett Londonba, amely lehetővé teszi, hogy Németország újra elfoglalhassa helyét az afrikai nap alatt.

Legújabb könyvek:

Tóth Tihámér: Üdvözlégy Oltáriszentség . 223 le
Gerely Jolán: Ha tudnád 90
Schmidt: A megváltás szolgál 162